

Větrný mlýn Příčovy

Motto:

"Dvakrát to tu byli z Holandska přeměřovat. A máme to potvrzené, je největší."

Pavel Nevlida, starosta Příčov

garant: Jan Laštovička

členové expertní skupiny:

Janoušek David

Bejšovec Lukáš

Bučínský Petr

Petrů Josef

Kolář Michal

Weikert Viktor

Batelka Tomáš

Kadeřábek Marek

Kabát Vašek

Nulíček Libor

Sůsa David

Jursíková Veronika

Hrubý Martin

Kruchňa Lukáš

Anotace projektu:

Slyšeli jste někdy svist lopatek větrného mlýna? Na kopci u Příčov to fouká pořádně. Vyhledáme a setřídíme informace o tom mlýnu, který mlel obilí nedaleko Sedlčan. Zmapujeme jeho historii i současnost, zjistíme rozměry, technický popis. No a hlavně! Vyrobit jeho model ve vhodně zvoleném měřítku.

Vzdělávací cíl:

Žáci mají možnost seznámit se s dominantou sedlčanského okolí – tzv. Příčovským mlýnem. Hlavním cílem tohoto projektu je výroba makety mlýna. Budou nás zajímat hlavně rozměry stavby. Žáci budou údaje vyhledávat v publikacích, na internetu, budou měřit přímo v objektu. Procvičí se v práci s pro ně neobvyklým měřidlem jakým je pásma, vyzkoušejí svůj odhad, budou převádět jednotky. Získané výsledky porovnají s údaji vyhledanými v jiných zdrojích – ověří si nutnost verifikace údajů (obzvláště těch, které byly nalezeny na internetu).

Při vlastní stavbě modelu si žáci mohou upevnit základní motorické dovednosti.

Problémy budou řešit ve skupinách, budou spolupracovat, porovnávat a obhajovat jimi předkládaná řešení.

Žáci se zdokonalí v práci s výpočetní technikou, referáty a reflexe budou předkládat pomocí e-mailu.

Tento projekt přispěl též k utužení tělesné zdatnosti – vycházku k objektu ve svižném tempu lze považovat za slušný fyzický výkon.

Jak šel projekt:

První pracovní den jsme vyrazili do terénu. Navštívili jsme zříceninu příčovského mlýna. Cesta k mlýnu nám trvala asi třičtvrtě hodiny. Nepršelo. Ve mlýně jsme měřili vnitřní průměr (ten jsme zjišťovali v různých směrech – zjistili jsme, že mlýn má téměř přesně kruhový půdorys). Dále jsme zjišťovali tloušťku zdí a odhadovali výšku zříceniny.

Druhý pracovní den jsme strávili ve školní dílně. Tomáš Batelka vypravuje: „*Druhý den projektu jsme se sešli u dílen, aby jsme mohli postavit zmenšený model mlýna. Byli jsme ve 4 skupinách jedna se zabývala historií mlýna, druhá a třetí mechanismem mlýna z lega (ale nepodařilo se) a čtvrtá skupina sestavovala mlýn z pletiva, sádry, dřevěné desky a papíru. Velice jsme si užili zábavy při sestavování mlýna.*“

Co jsme zjistili:

Nejstarší zařízení, na kterých člověk už do dob neolitických mačkal zrna, byly drtiče a ruční mlýny. Lidská síla byla často nahrazována silou zvířecí.

Nevíme, kdo byl vynálezcem větrného kola. Většina autorů se však shoduje v tom, že je objevili několik tisíc let před n.l. v Persii kvůli nedostatku vody. Markus Vitruvius Pollio, který žil v Římě v době vlády císaře Augusta, uvádí mezi hnacími silami i sílu větru, nikdy se však nezmiňuje o větrných mlýnech. Větrné mlýny přišly totiž do Evropy později. Nejstarší

zmínka o evropském větrném mlýnu je tedy patrně na jisté anglosaské listině z roku 833, počátkem 12. století byl znám větrný mlýn ve Francii, roku 1274 v Nizozemí, ve 13. století v Německu a v Čechách roku 1332 pracoval v Benátkách. Neznámý pokračovatel Kosmovy kroniky k letopočtu 1277 poznamenal, že toho roku byl postaven větrný mlýn dokonce i v zahradě Strahovského kláštera.

Současná česká odborná literatura rozlišuje pouze dva klasické typy větrných mlýnů - sloupový a holandský. Méně je u nás zastoupen holandský – zděný větrný mlýn tvaru seříznutého kužele nebo válce s otáčivou střechou. Na naše území se dostal pravděpodobně z Nizozemí přes Německo asi až v 18. století. Dnes je na území České republiky dochováno alespoň částečně 56 mlýnů holandského typu.

Dominantou Příčova se stal větrný mlýn, jehož zřícenina se nachází na mírné vyvýšenině mezi Příčovou a rybníkem Musíkem. Mlýn se nazýval na „Na Chlumkách“ (400 m n.m.). Na první pohled upoutá svou mohutností. Vnější průměr stavby je přes 14 m. Býval to veliký větrník holandského typu.

Příčovský větrný mlýn byl pevný, z kamene vystavěný, celá komolá stavba z kamene nesla střechu, a jenom jí otáčely lopaty větrného mlýna. Takové větrné mlýny vznikaly v Čechách až v 18. století. Zdivo na severovýchodní straně zřícené a přerušené až k zemi má výšku 10 metrů, síla při zemi dosahuje až 1,3 metrů, vnitřní průměr stavby činí 11,30 m. Na vnitřní straně zdiva je zachován také komínový vývod od ohniště a stěny jsou zde rozčleněny neobvyklou křížovou sítí výklenků. Je pravděpodobné, že zděná okrohlá budova neměla klasickou otáčivou střechu, ale byla na ni vsazena

další vysoká dřevěná konstrukce s vlastním mlecím mechanismem. V tomto případě by se pravděpodobně jednalo o mlýn, který představoval celoevropský unikát. Přestože příčovský větrný mlýn byl již v době své činnosti stavbou v českých zemích velmi neobvyklou, nemáme o něm k dispozici jedinou písemnou zprávu ani topografický zákres v katastrálních mapách. Každopádně jde o jeden z nejstarších větrných mlýnů v českých zemích. Doba vzniku bývá nejčastěji kladena do počátku nebo poloviny 18. století, někdy však bývá 16. století a dokonce 14. století. Hluboko do minulosti sahá také doba zániku mlýna. Po roce 1840 je mlýn v pramenech uváděn už jako zpustlý.

(převzato z <http://mujweb.atlas.cz/www/mlyny/vm-index.htm>, www.pametihodnosti.cz,)

Reflexe:

„Co se týká práce v projektových dnech si myslím že model mlýna se nám povedl (i když sem čekala že bude mnohem větší), docela mně mrzí, že se někteří členové naší skupiny se nezapojili tak jak by měli...např. že každý neposlal informace o mlýnu, jak jsme se domluvili...ale jinak sem s prací ve skupině spokojená...a doufám že než odejdu ze školy tak že ještě nějaký projekt bude...“
(Veronika Jursíková)

„Libilo se mi jak jsme já, Martin, Verča dělali kompozice na počítačích. V neposlední řadě se mi také líbilo vůbec celkový pohled, vnitřní založení tohoto tématu. Bavilo mě řešení stromů a krajiny kolem mlýna“ (Lukáš Kruchňa)

„Tento projekt se mi líbil asi nejvíc z těch, co jsem ve škole zažil - hlavně mě bavilo vytvářet mlýn. Bylo by to možná zajímavější, kdyby jsme na to měli víc času. Mohli by jsme to možná lépe vypracovat.“
(Marek Kadeřábek)

„Na projektu se mi líbilo to, že jsme krásně vytvořili projekt mlýnu. Bavilo mě to, protože rád vytvářím takové věci a byla dobrá parta.“
(Václav Kabát)

Přílohy:

